

Wystąpienia RPO ws. osób z niepełnosprawnością

W okresie ostatnich kilkunastu miesięcy Rzecznik podjął szereg działań ukierunkowanych na udzielenie pomocy i wsparcia rodzinom sprawującym opiekę nad niepełnosprawnym dzieckiem lub innym członkiem rodziny.

Niekonstytucyjne wygaszenie uprawnień do świadczenia pielęgnacyjnego

Dotychczas nie został zrealizowany wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 5 grudnia 2013 r. w sprawie K 27/13, podjęty na wniosek Rzecznika, w sprawie niekonstytucyjności przepisów przejściowych, przewidujących wygaśnięcie z mocy prawa z dniem 30 czerwca 2013 r. ostatecznych decyzji przyznających prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z tytułu opieki nad osobą niepełnosprawną na podstawie poprzednio obowiązujących przepisów. Na realizację tego wyroku i przywrócenie praw do świadczenia pielęgnacyjnego oczekuje znaczna grupa osób opiekujących się dorosłymi niepełnosprawnymi członkami rodziny, która w warunkach zmienionego stanu prawnego nie uzyskała prawa do nowych świadczeń. Rzecznik wystąpił do Ministra Pracy i Polityki Społecznej o niezwłoczne zakończenie prac nad projektem ustawy wykonującym ten wyrok (wystąpienie z dnia 15 stycznia 2014 r.).

Przyznanie rolnikom prawa do świadczenia pielęgnacyjnego i wprowadzenie możliwości wyboru świadczenia w razie zbiegu uprawnień do świadczenia pielęgnacyjnego i innego świadczenia z systemu zabezpieczenia społecznego

24 lutego 2014 r. Rzecznik wystąpił do Przewodniczącego Komisji Polityki Społecznej i Rodziny Sejmu RP w sprawie objęcia osób prowadzących gospodarstwo rolne prawem do świadczenia pielęgnacyjnego i specjalnego zasiłku opiekuńczego.

W tym samym piśmie wnioskował o wprowadzenie możliwości dokonania wyboru świadczenia w przypadku zbiegu prawa do świadczenia pielęgnacyjnego i innego świadczenia z systemu zabezpieczenia społecznego.

Zastrzeżenia Rzecznika wobec konstytucyjności regulacji wykluczającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego w sytuacji, gdy w rodzinie jest więcej niż jedno dziecko niepełnosprawne

Rzecznik przystąpił do postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym w sprawie skargi konstytucyjnej (SK 7/11) dotyczącej braku prawa do świadczenia pielęgnacyjnego z tytułu opieki nad każdym dzieckiem niepełnosprawnym, w sytuacji, gdy w rodzinie jest więcej niż jedno dziecko niepełnosprawne.

Termin rozprawy nie został jeszcze wyznaczony.

Nieskuteczna interwencja Rzecznika przed Trybunałem Konstytucyjnym w sprawie braku możliwości zwiększenia dodatku do zasiłku rodzinnego na więcej niż dwoje dzieci w rodzinie

W skierowanym do Trybunału Konstytucyjnego wniosku Rzecznik (K 28/11) zakwestionował konstytucyjność ograniczenia wysokości dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka do kwoty 340,00 zł na wszystkie dzieci oraz zwiększenia tego dodatku do kwoty 160,00 zł na wszystkie dzieci niepełnosprawne.

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 20 grudnia 2012 r. nie podzielił zarzutów Rzecznika .

Brak możliwości uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego przez osoby, które w orzeczeniu nie mają ustalonej daty powstania niepełnosprawności

Rzecznik 17 maja 2012 r. zwrócił się do Ministra Pracy i Polityki Społecznej, podnosząc problem braku możliwości uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego przez osoby, które w orzeczeniu o niepełnosprawności nie mają ustalonej daty powstania niepełnosprawności. Wobec braku podjęcia stosownych działań prawodawczych ze strony Ministra Pracy i Polityki Społecznej, Rzecznik skierował stosowne wystąpienie do Prezydium Senatu o podjęcie inicjatywy ustawodawczej. Prace nad rozwiązaniem tego zagadnienia podjęła – sprawą zajmuje się właściwa senacka komisja.

Rzecznik skierował do Prezydium Senatu wnioski o podjęcie inicjatywy ustawodawczej w zakresie zrównania wysokości zasiłku pielęgnacyjnego i dodatku pielęgnacyjnego - sprawą zajmuje się Komisja Rodziny i Polityki Społecznej Senatu RP.

Niezbędna korekta zasad ustalania dochodu w systemie pomocy społecznej w sytuacji pozyskania środków na rehabilitację od fundacji

Rzecznik 14 czerwca 2012 r. wystąpił do Ministra Pracy i Polityki Społecznej z wnioskiem o korektę zasad ustalania dochodu rodziny ubiegającej się o świadczenia z pomocy społecznej, umożliwiającą wyłączenie środków przekazywanych przez fundacje na leczenie i rehabilitację niepełnosprawnego dziecka.

Upowszechnienie instytucji asystenta osoby niepełnosprawnej

W opinii Rzecznika wartym rozważenia jest upowszechnienie instytucji asystenta osoby niepełnosprawnej, która w szczególności mogłaby w znacznym stopniu wesprzeć rodziny zajmujące się niepełnosprawnymi dziećmi. W najbliższym czasie Rzecznik planuje podjąć działania ukierunkowane na rozpropagowanie dobrych doświadczeń organizacji pozarządowych prowadzących działalność w tym zakresie.

Stanowisko Rzecznika w zakresie przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność

Do najważniejszych zastrzeżeń należy brak długofalowej strategii na rzecz osób z niepełnosprawnościami, a także niepowołanie rządowego organu koordynującego, którego zadaniem – stosownie do treści art. 33 ust. 1 Konwencji – byłoby ułatwianie

działań związanych z wdrażaniem Konwencji w różnych sektorach i na różnych szczeblach.

Jednym z priorytetowych problemów, wymagających pilnej interwencji ustawodawcy, jest zniesienie instytucji ubezwłasnowolnienia w jej obecnym kształcie i zastąpienie jej systemem wspomaganego podejmowania decyzji, który szanując wolę i preferencje osób z niepełnosprawnościami zapewni im jednocześnie ochronę przed wyzyskiem i nadużyciami, bez odbierania zdolności do czynności prawnych. Z problemem ubezwłasnowolnienia łączy się także kwestia regulacji Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, który dyskryminuje osoby z niepełnosprawnościami w ich prawie do zawarcia związku małżeńskiego i założenia rodziny.

Konieczne jest kontynuowanie działań na rzecz upowszechnienia edukacji włączającej tak, aby jak największa grupa uczniów z niepełnosprawnościami kształciła się w szkołach ogólnodostępnych możliwie blisko ich miejsca zamieszkania. Nie należy przy tym zapominać o dzieciach i młodzieży wymagającej stosowania specjalnej organizacji nauki, treści, metod i warunków pracy. W szczególnie trudnej sytuacji znajdują się dzieci głuche, którym należy zapewnić powszechną możliwość nauki Polskiego Języka Migowego oraz języka polskiego jako języka dodatkowego.

Nie mniej istotnym problemem pozostaje dostępność dla osób z niepełnosprawnościami tzw. środowiska zabudowanego. Rzecznik od wielu lat postuluje wprowadzenie definicji „projektowania uniwersalnego” do przepisów ustawy - Prawo budowlane, a także upowszechnienie wiedzy na ten temat w programach nauczania wszystkich zawodów związanych z tworzeniem środowiska zabudowanego.

Niezbędne jest wreszcie zdwojenie wysiłków na rzecz promocji zatrudniania osób z niepełnosprawnościami na otwartym i niedyskryminującym rynku pracy. Wiąże się to także z ułatwianiem tym osobom prowadzenia działalności zawodowej lub gospodarczej na własny rachunek.